

Datum

4 april 2024

Onderwerp

VNG-inbreng CD Cultuur en Media

Geachte woordvoerders cultuur en media,

Op 11 april a.s. debatteert u in de commissie OCW met de staatssecretaris over Cultuur en Media. In aanloop naar dit debat vraagt de VNG graag uw aandacht voor drie onderwerpen aan de hand van het advies van de Raad voor Cultuur, "Toegang tot cultuur. Op weg naar een nieuw bestel in 2029". Gemeenten herkennen zich grotendeels in de trends en ontwikkelingen die de Raad in het advies schetst, maar vragen specifieke aandacht voor:

1. Geografische verdeling van middelen
2. Verbinding professionals en amateurkunst
3. Vernieuwingsagenda snel oppakken

Hieronder lichten we deze punten nader toe. In de bijlage sturen wij u een afschrift van de brief die wij naar aanleiding van het advies van de Raad voor Cultuur aan de staatssecretaris hebben gestuurd.

Tot slot vragen aan het eind van deze mail opnieuw aandacht voor de lokale omroepen (punt 4): houd tenminste deels de financiering via gemeenten in stand.

1. Geografische verdeling van middelen

De waarde van cultuur voor inwoners en voor de samenleving staat bij gemeenten niet ter discussie. Zij zien dit als een publieke taak en hebben daarin zelf werk te verrichten, zoals ook opgetekend in de propositie '[Samen cultuur borgen](#)'. Gemeenten willen dat *commitment* aangaan, maar dat kunnen ze niet zonder steun van het rijk en de provincies. Hierbij is ook van belang dat er oog blijft voor de rol en verantwoordelijkheden van diverse grotere kerngemeenten in het cultuurbestel van Nederland waar de concentratie van voorzieningen niet alleen tot schaalvoordelen leidt, maar dit ook onderscheidende ankerpunten zijn voor het landelijke culturele ecosysteem als geheel.

Het huidige stelsel gaat uit van een harde scheiding waarin het rijk verantwoordelijkheid neemt voor de top en voor talentontwikkeling en de gemeenten voor de 'basis' (toeleiding). In het nieuwe stelsel pleiten wij voor een verschuiving waarbij het rijk medeverantwoordelijkheid draagt voor die lokale basis; zowel professionele cultuurorganisaties (podia, broedplaatsen, etc.) als de amateurkunsten.

- De vraag die wij centraal willen stellen bij de uniforme overheidsgedachte is: wat is minimaal nodig vanuit de bestuurslagen voor een gelijke toegang tot cultuur voor iedereen in Nederland? Bekostiging en uitvoering als onderdeel van de gezamenlijke doelstellingen en rolverdeling verdient nog de nodige uitwerking. Een minimale vereiste hiervoor zijn de extra middelen vanuit het Rijk die door de Raad worden voorgeschreven.

2. Verbinding professionals en amateurkunst

De breedte van het advies laat zich ook vertalen door de oproep van de Raad dat een toegankelijk stelsel meer aandacht heeft voor educatie en talentontwikkeling en een hechtere verbinding tussen amateurkunst en professionals. Hier zien wij ook een gezamenlijke rol voor de rijkscultuurfondsen. Die verbinding is voor veel, zo niet, alle gemeenten relevant en noodzakelijk. Amateurkunst biedt een bron van talent. In dit kader willen we extra aandacht vragen voor vrijwilligers; een onmisbare factor in een cultuurstelsel en niet één keer genoemd door de Raad. Vrijwilligers zijn hard nodig om het verenigingsleven te besturen. Ook zijn ze onmisbaar als ondersteuning in de uitvoeringspraktijk van de professionele kunsten; van festivals tot producerende gezelschappen, van musea tot (pop)podia.

- De verbinding tussen de amateurkunst en professionele sector zien wij graag als meer wederkerig als het gaat om ondersteuning van elkaar.

3. Vernieuwingsagenda

Gemeenten en provincies roepen op tot verbetering van de huidige situatie, maar zien ook dat dit betekent dat zij een andere rol en verantwoordelijkheid moeten pakken. Het 'prototype' dat de Raad in dit advies voorlegt, heeft echter nog een grote mate van uitwerking nodig. Eerst willen gemeenten de kaders helder krijgen, die gaan helpen bij het gesprek over dit prototype en de uitwerking.

- De Raad stelt dat het samenspel via een Kaderwet voor cultuur als wettelijke basis voor het stelsel dient te worden ingericht met daarin verankering van de zorgplicht van gemeenten en provincies. Volgens de Raad is dit nodig voor het doelgericht handelen door de overheden. Uitgangspunt van de VNG is dat gemeenten gerespecteerd worden als eigenstandige en democratisch gelegitimeerde bestuurslaag. Een wet is niet de enige manier om borging te realiseren. Wij werken graag mee aan zorgvuldig onderzoek, waarin, naast het verkennen van zo'n zorgplicht, ook wordt gekeken naar de financiële gevolgen van die wettelijke verankering. Voor gemeenten is voor een wettelijke taak voldoende stabiele financiering via het gemeentefonds een essentiële randvoorwaarde. Ook moet goed gekeken worden naar de duur van een dergelijk proces hoe dit ordentelijk in te richten.
- ➔ Wij verzoeken u daarom om de staatssecretaris te vragen te reageren op de oproep die we samen met het IPO doen, om op korte termijn een interbestuurlijke stuurgroep in te stellen, met vertegenwoordiging van gemeenten, provincies en het rijk waarin juridische, financiële en beleidsmatige expertise vertegenwoordigd is. Deze stuurgroep kan een verkenning doen naar de rolverdeling van overheden, een keuze maken voor de invulling van deze rolverdeling en hiervoor een juridisch en financieel fundament leggen.

4. Gemeenten willen zich blijven inzetten voor lokale omroepen

De omvorming van het lokale omroepenbestel is ingezet en de VNG heeft bij eerdere debatten over de lokale omroepen kritiek gehad op de strategie van het kabinet. De vorming van streekomroepen steunen wij, maar dit moet van onderop komen en niet van boven worden opgelegd.

Om die reden herhalen we hier dat gemeenten graag betrokken blijven bij de wettelijke taak voor het instandhouden van de lokale omroepen.

Goede lokale journalistiek is onmisbaar voor een goed werkende lokale democratie. In iedere gemeente moet een stevige basis bestaan voor lokale journalistiek. Gemeenten vinden het met name belangrijk dat de nieuwe streekomroepen iedere kern en wijk even goed kunnen bedienen.

De keuze van het kabinet om de financiering helemaal weg te halen bij gemeenten zorgt er voor dat de nauwe band tussen de lokale omroepen en gemeenten vermindert. De huidige financiering zorgt ervoor dat gemeenten regelmatig in overleg zijn met 'hun' omroep. Gemeenten investeren vervolgens regelmatig extra in deze omroep.

Wij verzoeken u daarom de staatssecretaris wederom te vragen om de financiering van lokale omroepen via gemeenten tenminste deels in stand te houden.